

PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Stan wojenny z perspektywy obcokrajowca. Omów zagadnienie na podstawie utworu *Profesor Andrews w Warszawie* Olgi Tokarczuk. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Olga Tokarczuk, *Profesor Andrews w Warszawie*

EPOKA

Literatura współczesna

CZAS

WYPOWIEDZI
ok. 5 min

OPRACOWANIE

nauczyciele
Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

JAK Z TEGO KORZYSTAĆ

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZA

wstęp, który od razu mówi, co będziesz udowadniać

Ogłoszenie stanu wojennego w PRL-u wywołało skrajne emocje wśród Polaków. Z jednej strony wielu poczuło wtedy strach, bezradność, smutek, z drugiej - złość, chęć buntu. Ale wydarzenie to miało też wpływ na obcokrajowców, zwłaszcza tych przebywających w Polsce. Pobyt w nieznanym państwie często budzi w człowieku uczucie zagubienia i lęk. Jednak pojawienie się w miejscu, gdzie sytuacja polityczna z dnia na

dzień zdecydowanie się pogarsza, wiąże się z niewyobrażalnym stresem. Autorzy ukazują trudne wydarzenia z perspektywy obcokrajowców, żeby podkreślić niepokój, jaki wywołują one wśród ludzi.

Z LEKTURY

sceny i postacie z
lektury bazowej
omówione pod tezę

Jedną z takich pisarek jest Olga Tokarczuk. Tytułowy bohater opowiadania *Profesor Andrews w Warszawie* musiał odnaleźć się w nieznanym mu państwie, które - na domiar złego - nagle zaczęło działać na zupełnie nowych zasadach. Mężczyzna przyleciał do Warszawy, żeby zaprezentować swoją szkołę psychologiczną. Następnego dnia bohater obudził się już w odmienionej rzeczywistości. Na ulicy pojawili się żołnierze oraz czołg. Dodatkowo nie działały telefony, w związku z czym Anglik nie mógł się nigdzie dodzwonić, musiał więc polegać wyłącznie na sobie. Po wyjściu z mieszkania było jeszcze gorzej. Mężczyzna zgubił się wśród bloków, miasto zaczęło przypominać labirynt. Co więcej - autobusy jeździły innymi trasami, a sklepy albo były pozamykane, albo brakowało w nich towaru.

Tokarczuk trafnie ilustruje sytuację samotnego obcokrajowca w PRL-u w okresie stanu wojennego. Profesor Andrews czuł się zagubiony, wyobcowany. W dodatku większość osób go nie rozumiała i przez to nie umiała mu pomóc. Z kolei warszawiacy zachowywali się jak gdyby nigdy nic - raczej bez trudu odnajdywali się w nowej rzeczywistości. Kupowali karpie, choinki, po prostu przygotowywali się do Bożego Narodzenia. Profesor nie rozumiał, co się wokół niego dzieje, aż w końcu... i jego pochłonęło świąteczne wariactwo - choć to był raczej akt desperacji. Wkrótce przypomniał sobie jednak swoje położenie i rozpaczliwie zaczął szukać pomocy - z pozytywnym skutkiem. W każdym razie fakt, że musiał polegać na przypadkowej osobie, podkreśla jego bezsilność, a tym samym - beznadziejność sytuacji, w jakiej się znalazł.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko,
zestawione z lekturą

W rzeczywistości stan wojenny wywołał duże poruszenie również wśród Polaków. Doskonale ukazał to Zbigniew Herbert w wierszu *Raport z oblężonego Miasta*. Podmiotem lirycznym jest kronikarz, który z pozoru bezrefleksyjnie spisuje fakty na temat rozgrywających się zdarzeń, żeby następnie przekazać je światu. Wspomina o monotonii dni, tygodni, a także o bawiących się dzieciach. Jednak te w rzeczywistości nie są beztroskie, a mówiący tylko ukrywa swoje emocje. Obserwuje to, co się dzieje, i jakoś funkcjonuje. No właśnie - funkcjonuje. Można by pomyśleć, że szybko odnalazł się w nowej sytuacji, a jemu po prostu mijają kolejne dni. Podobnie jak warszawiakom w tekście Tokarczuk - z pewnością przepełniał ich niepokój, ale życie toczyło się dalej.

Dodatkowo negatywne nastroje Polaków oddaje tytuł oraz sposób, w jaki wypowiada się podmiot liryczny. Zwrot „oblężone Miasto” sugeruje, że jego mieszkańcy są zamknięci, odizolowani od reszty świata, co kojarzy się z ograniczeniem ich praw. Osoba mówiąca odwołuje się z kolei do rozmaitych wydarzeń z historii Polski, jak choćby I czy II wojny światowej. Nawiązuje także do trudnej sytuacji obcych narodów, między innymi Kurdów. W ten sposób podkreśla podobieństwo między wspomnianymi zdarzeniami a panującym stanem wojennym. Wskazuje tym samym na katastrofizm czasów, w których przyszło mu żyć.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Biorąc pod uwagę perspektywę profesora Andrews z opowiadania Olgi Tokarczuk, stan wojenny to okres niepokoju dla osób z zewnątrz. Tytułowy bohater czuł się wyobcowany i zagubiony, zarówno ze względu na swoje pochodzenie, jak i na niezrozumiałą sytuację w kraju. W rzeczywistości jednak Polacy też mieli problem, żeby odnaleźć się w nowych realiach. Widać to wyraźnie w wierszu Herberta.